

מה חדש?

חדשות מהארץ ומהעולם

הגב' מירי זיו, מנכ"לית האגודה למלחמה בסרטן, והאחות הראשית, ליויה כסלו, נציגי מחוז צפון והנהלה הראשית של מכבי שירותי בריאות ואורחים נוספים.

הוספיס גליל עליון על קצה המזלג

הוספיס גליל עליון נוסד בשנת 1994, על-ידי פרופ' ננסי קרוליין ז"ל והוכר רשמית כעמותה בשנת 1995. ההוספיס נותן שירות של טיפול פליאטיבי (תומך) לאנשים שחלו בסרטן ובני משפחתם, בשלבים המתקדמים של המחלה. ההוספיס זכה להכרת משרד הבריאות וכן קיבל את הכרתה וחסותה הרשמית של האגודה למלחמה בסרטן, אשר מקצה משאבים לתקנים ולפרויקטים שפותחו בו במשך השנים.

הצוות כולל שלושה רופאים, חמש אחיות, שלושה עובדים סוציאליים, מטפלת באמנות, טנטולוגית במוזיקה (נגנית נבל), פסיכולוגית, מנהל אדמיניסטרטיבי ומזכיר. כן קיים בהוספיס מערך מתנדבים פעיל. מכיוון שאופי העבודה הוא רב-תחומי, בדרך כלל נערכים ביקורי הבית על ידי שני אנשי מקצוע ביחד (רופא אחות, אחות, עו"ס וכדומה). כל אחת מהאחיות שבצוות משמשת כמנהלת הטיפול עבור מספר חולים, החל מקבלתם ועד לסיום הטיפול בהם ובמשפחתם. היא נמצאת עמם בקשר טלפוני רציף וכן עם הרופא המטפל מצוות ההוספיס ועם שותפי טיפול נוספים (האונקולוג, רופא המשפחה ואחות המרפאה, בית המרקחת, שירותים שונים בקהילה). בנוסף ניתן טיפול על-ידי חברי הצוות האחרים: עובד סוציאלי, פסיכולוגית, מטפלת באמנות, טנטולוגית במוסיקה ומתנדב, לכל משפחה המעוניינת בכך. הצוות המטפל נמצא בזמינות טלפונית מלאה עבור החולים בביתם, 24 שעות ביממה 365 ימים בשנה.

פרויקט נוסף שהופעל על ידי חברי הצוות, הוא מתן ייעוץ פליאטיבי למאושפזים בארבע מחלקות במרכז הרפואי "זיו" בצפת. משך שלוש השנים האחרונות הגיעו רופא ואחות ההוספיס פעמיים בשבוע לביה"ח, ובליווי נציג המחלקה

פרס "אות ומופת ברפואה ומדע" לצוות הוספיס גליל עליון

בחודש פברואר השנה, התקיים טקס מרשים ומכובד ביותר במוזיאון ישראל, בו הוענקו מטעם תנועת אומ"ץ עשרה עיטורי מופת והוקרה לאנשי צוות בתחום הרפואה והמדע. אומ"ץ הינה תנועה המשלבת פעילות למען מנהל תקין וטוהר מידות בעת ובעונה אחת עם סיוע לגופים חברתיים, אוכלוסיות חלשות וארגוני נכים ונפגעים למיניהם. תנועת אומ"ץ החליטה לחרוט על דגלה ולהתמקד, לא רק בשמירה על גופי אכיפת החוק, תוך חשיפת מעשי שחיתות ואי סדרים של גופים שונים, אלא גם להיפך, לציין את אלה הראויים להוקרה ולהערכה בשל עבודתם החיונית, הצנועה והמשמעותית לציבור הרחב.

צוות הוספיס גליל עליון קיבל השנה את אחד מעשרת אותות המופת הללו. במהלך הטקס הוקרן סרטון מרגש במיוחד, אשר שיקף את אופן פעילותו של הוספיס זה בבתי המטופלים והשפעתו המיטיבה. את הטקס כיבדו בנוכחותם

איסוף החדשות ועריכה: ליויה כסלו, אחות ראשית, האגודה למלחמה בסרטן

קבוצת תמיכה לבני זוג שכולים שמשותתפיה נפגשים בהנחיית שני עו"ס חברי הצוות, וערב מפגש עם כל הצוות למשפחות החולים שנפטרו, הנערך אחת לחצי שנה. הוספיס גליל עליון נותן שירות לכל יישובי המועצות האזוריות גליל עליון, מבואות החרמון, מרום הגליל והגולן; למושבות יסוד המעלה, ראש פינה ומטולה; לערים קריית שמונה, חצור צפת וכרמיאל; לכפרים הדרוזים בגולן ולכפרים גוש חלב, טובא ונגריה וריחניה בגליל. ההפניות נעשות באמצעות קופות החולים, אשר מכסות כרבע מעלות הטיפול בחולה. החולה ומשפחתו אינם משלמים בשום מקרה עבור הטיפול. אנו מטפלים בכ- 40 חולים בו זמנית, כשהם בביתם בקרב משפחתם. אנו גאים ומברכים את צוות הוספיס גליל עליון על זכייתם בפרס חשוב זה.

טיפול על ידי טנטולוגית במוזיקה, חברת צוות הוספיס גליל עליון.

השתלמות בנושא חידושים ועדכונים באונקולוגיה לאחיות

במהלך חודש נובמבר 2014 התקיימו שלושה ימי השתלמות בנושא "חידושים ועדכונים באונקולוגיה", עבור חברות העמותה לקידום הסיעוד האונקולוגי. ההשתלמות התקיימה במשרדי האגודה למלחמה בסרטן בגבעתיים והשתתפו בה כ-60 אחיות אונקולוגיות, מבתי החולים ומהקהילה. התכנים כללו חידושים בהתייחס למגוון

ביקרו אצל כל החולים המאושפזים הסובלים ממחלת סרטן מתקדמת. בימים אלה מוסב הפרוייקט למרפאה פליאטיבית שתפעל מתוך המכון האונקולוגי בביה"ח. שירות נוסף שהתפתח בהוספיס גליל עליון, הוא ליווי משפחות לאחר פטירה. השירות כולל קשר ייעוצי פרטני,

ALIMTA[®] pemetrexed

ALIMTA[®]
pemetrexed

Establish survival

▲ ALIMTA / cisplatin is the first line choice that can benefit a wide range of nonsquamous NSCLC patients ^(1,2,3)

▲ ALIMTA/cisplatin followed by ALIMTA provides extended OS benefits for nonsquamous NSCLC patients:

- 16.9 month median survival from induction
- 32% 2 years survival^{• (3,4,5)}

Maintain control

למידע מלא נא עיין בעלון לרופא כפי שאושר ע"י משרד הבריאות

References:

1. Scagliotti GV, et al. J Clin Oncol 2008;26:3543-3551 2. Scagliotti G, et al. Oncologist. 2009; 14:253-263 3. Alimta PPL approved 23.07.12 4. Paz-Ares L, et al. Oral abstract presented at: American Society of Clinical Oncology Annual Meeting; June 1-5,2012; Chicago, IL. Abstract LBA7507. 5. Paz-Ares L, et al. Lancet Oncol. 2012;13:247-255

Therapeutic indications: Malignant pleural mesothelioma. ALIMTA in combination with cisplatin is indicated for the treatment of patients with malignant pleural mesothelioma whose disease is unresectable or who are otherwise not candidates for curative surgery. Non-small cell lung cancer: ALIMTA in combination with cisplatin is indicated for the first line treatment of patients with locally advanced or metastatic non-small cell lung cancer other than predominantly squamous cell histology. ALIMTA is indicated as monotherapy for the maintenance treatment of locally advanced or metastatic non-small cell lung cancer other than predominantly squamous cell histology in patients whose disease has not progressed immediately following platinum-based chemotherapy.

ALIMTA is indicated as monotherapy for the second line treatment of patients with locally advanced or metastatic non-small cell lung cancer other than predominantly squamous cell histology.

Manufacturer: Lilly France, S.A.S F-67640 Fegersheim, France

Lisence Holder: Eli Lilly Israel Ltd., POB 2160 Herzelia Pituach 46120 Israel

Lilly

ONCOLOGY

בטיפול במלנומה, תוך הדגמת ההסברים באמצעות מקרים מהשטח. לבסוף הציגה יעל שטיינברג סילמן, ממכון אלה למלנומה בתל השומר, את תפקיד האחות בטיפול הסיעודי באימונתרפיה. ערב זה זכה להדים חיוביים בשל תכניו החשובים, האופן בו הועברו ההסברים על נושא מורכב זה והאווירה הנינוחה, שאפשרה מפגש מהנה נוסף בין חברות העמותה.

ערב עיון בנושא: הכאב האונקולוגי והכאב המתפרץ – אבחון, טיפול וחיידושים

בערב ט"ו בשבט (4.2.2015) התקיים ערב עיון בנושא: "הכאב האונקולוגי והכאב המתפרץ – אבחון, טיפול וחיידושים", אותו ריכזה קרן ארפי, חברת הוועד המנהל של העמותה לקידום הסיעוד האונקולוגי. שתי הרצאות רפואיות נכללו בתכנית: ד"ר שרגית גרינברג, מהיחידה לטיפול תומך ביתי ב"מכבי שירותי בריאות" הרצתה בנושא: "אי נְדִי- טיפול בכאב מתפרץ" וד"ר אירנה שופאניה, יועצת רפואית מדעית ב"ניאופרם ישראל" האירה על האופציה הקאנבינואידית כטיפול בכאב אונקולוגי. לאחר מכן הוצגו שלושה מקרים על ידי אחיות. יעל בן גל, אחות אחראית טיפול תומך בבית החולים שניידר, הציגה מקרה המשקף את הגישה הטיפולית בכאב בילד שחלה

מחלות אונקולוגיות: סרטן שד, ריאות, גידולי ראש-צוואר, גינקולוגיה, גידולי מח, גידולי עור וגידולים במערכת העיכול. כמו כן ניתנה התייחסות לעדכונים בבדיקות הדמיה ובטיפולים, דוגמת טיפול בקרינה ואימונתרפיה. שביעות הרצון מההשתלמות הייתה גבוהה מאד. ההשתלמות התקיימה בשיתוף העמותה לקידום הסיעוד האונקולוגי ובאדיבות חברת "רוש". מרכזות ההשתלמות היו: ברוריה יכני, מנהלת הסיעוד במערך האונקולוגי, ועמנואל וולר, אחות אחראית באשפוז יום אונקולוגי מהמרכז הרפואי תל אביב.

ערב עיון בנושא: אימונתרפיה העתיד בסרטן כבר כאן

ערב עיון של העמותה לקידום הסיעוד האונקולוגי, שהתקד בנושא אימונתרפיה, התקיים בחודש נובמבר האחרון באדיבותה של חברת MSD. ד"ר גל מרקל, המדען הראשי של מכון אלה למלנומה מהמרכז הרפואי שיבא, פתח את הערב בהרצאת מבוא לאימונו-אונקולוגיה. בהרצאתו התמקד בניסיון להסביר, כיצד ניתן לרתום את מערכת החיסון למלחמה כנגד הסרטן המשתנה. פרופ' מיכל לוטם, מנהלת היחידה לאימונתרפיה ומלנומה במכון שרת במרכז הרפואי הדסה עין כרם התמקדה בחידושים

שרה בן עמי הציגה את תוצרי פרויקט העמותה בנושא טיפול פומי, שהם דפי הדרכה ל- 28 תרופות פומיות מתחום האונקולוגיה וההמטולוגיה, שהופק באדיבות חברת ינסן. ערב העיון, שהופק ואורגן באופן ספונטני בטווח זמן קצר מאוד זכה להתלהבות ולתחושת סיפוק מהמשתתפים.

פוריות על אף הכל: סוגיות רפואיות, אתיות, דתיות, תרבותיות ופסיכו-חברתיות של פוריות וסרטן

יום עיון משותף לעמותה לקידום הסיעוד האונקולוגי והאגודה לפסיכו-אונקולוגיה

לראשונה התקיים יום עיון משותף בין העמותה לקידום הסיעוד האונקולוגי והאגודה לפסיכו-אונקולוגיה. יום העיון, אשר התמקד בהיבטים שונים של פוריות וסרטן, התקיים ב- 19.2.15 באולם הכנסים של האגודה למלחמה בסרטן. למרות מזג האוויר הסוער והחשש מסגירת כבישי ירושלים והצפון, השתתפו במפגש כ- 100 אנשי מקצוע.

יום העיון נפתח בהרצאתה הכללית של **ד"ר כרמל שלו** מהמחלקה לפריון וחברה, המרכז הבין לאומי לבריאות, משפט ואתיקה מאוניברסיטת חיפה בנושא: **שימור פריון - על צורך, מחיר ובחירה**. הרצאתה נתנה היבט ביקורתי, לעיתים נוקב, אשר השאיר במאזינים נקודות למחשבה, וכן גרם לתגובות של הסכמה ואי הסכמה עם המסרים. בין השאר נגעה ד"ר שלו בזכותה של האישה להחליט אם להיות אם, תוך ציון דעתה, שבישראל למעשה לנשים אין כל כך בחירה כזו. כמו כן נגעה בהיבטים של עלויות כלכליות, באי הוודאות לגבי השפעת הטכניקות החדשות של שימור פריון על הילדים בעתיד, על הסוגיות האתיות של שימור פריון בקרב ילדות בנות חמש ועל הולדה לאחר מותו של אדם, מעשה הנחשב נרקסיסטי בעיניה. עורכת הדין, **אירית רוזנבלום**, הציגה דעה הפוכה לזו של ד"ר כרמל

במחלה אונקולוגית; מיכל ארד, אחות אחראית טיפול תומך במרכז הרפואי איכילוב הציגה מקרה של טיפול בכאב בבית החולים, וקרן ארפי, אחות אונקולוגית ומומחית קלינית בטיפול תומך העובדת ב"צבר", הציגה מקרה של מטופל השוהה בביתו. לאחר הצגת כל מקרה, הוצגו שאלות לדיון. כל משתתפות הכנס בחרו את התשובה הנראית להן באמצעות שלטים שחולקו להן בתחילת הערב, באופן כזה שניתן היה לראות את התפלגות התשובות שהן בחרו על גבי המסך בו זמנית. השתתפות קהל האחיות במענה על השאלות תרם לדיון פורה ביניהן ולשביעות רצון גבוהה מערב העיון בכללותו. גם עיצובו המרהיב של האולם וסידורו, שהתאימו לחג האילנות תרמו לאווירה החגיגית המיוחדת. אין ספק שברוח החג, פירותיו של ערב העיון היו משובחים. ערב זה התקיים באדיבותה של חברת "ניאופרם ישראל".

ערב סוף שנה חגיגי בנושא: עתידנות וחדשנות באונקולוגיה

ערב חגיגי התקיים בסוף חודש דצמבר, לרגל סיום השנה האזרחית 2014 בנושא: "עתידנות וחדשנות באונקולוגיה", לחברות העמותה לקידום הסיעוד האונקולוגי, באדיבותה של חברת ינסן. פרופ' דוד פסיג, חוקר עתידים, ראש המגמה לטכנולוגיות תקשורת, ראש המעבדה למציאות מדומה באוניברסיטת בר אילן נתן הרצאה בנושא: "קצב קצב תרדוף - קצב השינויים במאה ה- 21 והשלכותיהם על החברה, הביטחון והטכנולוגיה העתידיים". כמו כן ד"ר יוסי בהגון, רופא משפחה ומומחה בתחום הרפואה הדיגיטלית, נתן הרצאה בנושא: "Never Offline" - רפואה אקטיבית, הדור הבא".

רותי אופיר, האחות האחראית ו**סיואר מחול** מהמערך ההמטואונקולוגי ילדים בבית החולים רמב"ם, הציגו מקרה של שימור פוריות אצל ילד בן 13, דתי שחלה בלויקמיה ואמור להתחיל טיפול בדחפיות. **אפרת לוין**, אחות מתאמת בריאות השד ו**ליאורה גרויסמן**, עובדת סוציאלית במכון השד ברמב"ם, הציגו דילמות בשימור פוריות של אישה מוסלמית, רווקה בת 40 שחלתה בסרטן ובעלת משאלה להקמת משפחה בעתיד. הועלו שאלות, דוגמת: מה האפשרות המתאימה ביותר לאישה לשימור פוריותה, מה ההשלכות של אפשרות זו על עתידה, באילו מצבים נעדיף להימנע משימור פוריות, כיצד נתייחס לאנשים עם מוגבלות שכלית או כל מוגבלות אחרת ועוד. השתתפו בפנל: **טל גרנות**, הרב **דוד בנימין**, רופאה אונקולוגית **פרופ' תמר ספרא ופרופ' אריאל רבל**. הדיון התרחב גם לתגובות ושאלות הקהל.

ניתן לסכם שיום העיון בנושא פוריות היה פורה והיווה פתח לפעילויות משותפות נוספות, בין האגודה לפסיכו-אונקולוגיה והעמותה לקידום הסיעוד האונקולוגי.

תהיות ותובנות על טיפול תומך בסוף החיים כנס לציון 20 שנה להוספיס גליל עליון

בחודש דצמבר האחרון, בנר שני של חנוכה, נערך כנס מקצועי לציון 20 שנה להוספיס גליל עליון. הכנס התקיים ב"כפר נהר הירדן", הצופה לכנרת. השתתפו בו 160 אנשי מקצוע מכל תחומי הטיפול הפליאטיבי. האורח המרכזי היה פרופ' אריק קאסל, אשר הגיע במיוחד מניו יורק ונשא הרצאה בשם: Expanding the understanding and approaches to the suffering of the terminally ill patient. מרצה נוספת מחו"ל הייתה ד"ר ג'ודי לייסי מסידני, רופאה אשר למדה בישראל ומגיעה לביקורים תכופים בארץ. היא נשאה שתי הרצאות: Maintaining wellness and dignity in life limiting illness: Holistic approach to living well with cancer, והרצאה שניה בנושא: The Final Hours: Management of the actively dying patient.

צוות הוספיס גליל עליון נתן הרצאה משותפת: "אסוף את המעשים, את המילים והאותות" - התבוננות מחודשת על קשיים בתהליך הטיפול. כמו כן ניתנה הרצאה שבמוקדה עמדה עבודת דוקטורט של שירלי רזניצקי ממכון ברוקדייל. ההרצאה נקראה: "המחלה האחרונה: דפוסי קבלת החלטות משפחתיים". ד"ר איל גולדברגר, המנהל הרפואי של ההוספיס, הרצה על "אפקט וורבורג" ויישום אפשרי שלו בטיפול פליאטיבי. לסיום נערך פאנל בהשתתפות פרופ' אריק קאסל, ד"ר ג'ודי לייסי, גב' רחל אטון וד"ר איל גולדברגר בנושא: "אמירת האמת" לחולה במחלה חשוכת מרפא, אשר כלל הקרנת קטע מהסרט "Grief Walker" ודיון.

שלו במסגרת הרצאתה בנושא: **המוות אינו סוף פסוק**. היא נגעה בסוגיית הצוואה בחיים, בה הציפה את שאלת המוסריות של תרומת זרע, כאשר הילד אינו יודע מי אביו לעומת ילד שנולד מזרעו של המת מתוך אהבה טוטלית של משפחתו, כאשר הוא יודע את זהותו של אביו. לדעתה האלטרנטיבה השנייה מוצלחת יותר.

בהמשך הציג **פרופ' אריאל רבל**, האחראי על תחום שימור הפוריות במרכז הרפואי הדסה את **ההיבטים הרפואיים** בשימור פוריות. תוך כדי סיפורי מקרה, למדנו על האפשרויות השונות לשימור פוריות, על החידושים הטכניים המאפשרים הקפאת ביציות ביתר יעילות, על PDG כ"מהפכה" בתחום, טכניקה אשר תאפשר העלמת מחלות גנטיות, עם הסוגיות האתיות הכרוכות בטכניקה זו. **מיכל בלוך**, עובדת סוציאלית העובדת בשיתוף פעולה עם פרופ' רבל הדגימה את הרצאתו באמצעות מקרים מהשטח. הרב דוד בנימין ממכון פוע"ה בירושלים הציג **סוגיות הלכתיות במציאות של רפואה מתפתחת**. בהרצאתו התייחס לבעיות ולפתרונות ההלכתיים של שימור פוריות בנערים, באילו מצבים מתירים כריתת שד, שימוש בטכניקת PDG ועוד. כמו כן הציג הרב את סוגיית מציאת בן/בת זוג לאדם שחלה בסרטן ואת הליווי לו הוא זקוק, הן בהצהרה על כך שחלה בסרטן, והן בליווי ובתמיכה בבני הזוג לאחר השידוך. מר **ראיד בדיר**, חבר בכיר במועצת העולמה בירושלים וטוען מומחה בנושא משפחה, הציג את נושא **שימור הפריון בראי האסלאם** המונחה על ידי ההנחיה הדתית, המאפשרת שימור פוריות בטכניקות שונות לאנשים נשואים שחלו בסרטן. **טל גרנות**, אחות היחידה לאונקולוגיה של השד במרכז דוידוף הדגישה את **התפקיד הסיעודי בליווי תהליך שימור הפריון**.

בסוף יום העיון הוצגו שני מקרים מהשדות הקליניים.

ומאתגר, הדורש מיומנויות רבות ומקצועיות גבוהה. התפקיד פותח ונבנה תוך כדי למידה, זיהוי צרכים ומטרות. לאחות המתאמת בקהילה תפקיד משמעותי בשיפור תהליכי העבודה ובקיצור משך האבחון. ליווי האישה הנמצאת בחוסר וודאות ובלבול מאפשר יצירת אווירת אמון וביטחון במערכת המטפלת, מעלה את שיעור ההיענות וסוגר מעגל טיפולי. בתכנית להרחיב את תפקיד האחות המתאמת לליווי החולות לאורך כל שלבי המחלה, תוך שמירה על הרצף הטיפולי בבית החולים ובקהילה.

סיכום פגישה בנושא: HEALING THE SUFFERING PATIENT

ב- 18.12.14, התקיים מפגש מכון באגודה למלחמה בסרטן בהנחיית פרופ' אריק קאסל, מהמייסדים והמובילים בימינו של תחום הטיפול בסבל האנושי בכלל, ובסוף החיים בפרט. מפגש זה היווה למעשה, המשך להרצאתו של פרופ' אריק קאסל בכנס לציון עשרים שנה להוספיס גליל עליון, ולזכרה של פרופ' ננסי קרוליין בנושא: תהיות ותובנות על טיפול תומך בסוף החיים, שהתקיים ב- 17.12.14, ואשר האגודה למלחמה בסרטן הייתה שותפה בתמיכה בו. זו הייתה הזדמנות יוצאת דופן לקבל הדרכה ממקור מוסמך בנושא החשוב והאתגרי הזה. פרופ' קאסל הינו אחד מהרופאים העומדים בשורה הראשונה של הטיפול הפליאטיבי בעולם. הוא כתב ספרים ומאמרים רבים שהמפורסם בהם הוא: The Nature of Suffering. במפגש השתתפו כ- 60 אנשי מקצוע, העוסקים ו/או מתעניינים בתחום הפליאטיבי מבתי החולים ומהקהילה. המפגש היה אינטראקטיבי והתנהל ברובו כשיחה ודיון בשאלות שהועלו על ידי הקהל, דוגמת: מהי ההגדרה של סבל? מהו ההבדל בין סבל וכאב וההשלכות הטיפוליות בהתייחס להבדל זה? מי מאנשי המקצוע צריכים לטפל בסבל? האם פחד מסבל הוא אבחנה? האם אפשר לשאול

נפרדנו נרגשים ומודים למשתתפים, בהדלקת נר של חנוכה, סופגניות ופונץ' חם.
הכנס כולו צולם בוידאו ויועלה לאתר של הוספיס גליל עליון.
סיכמה: יעל בלייך, אחות ראשית ומנהלת תפעולית של הוספיס גליל עליון.

מתאמת שד בקהילה? אתגר חדש לסייעוד בקהילה

תוצה שילר 1, **עדה צונץ** 1, **פנינה ריכטר** 1, **ערן שרון** 2, **דורית ארליך** 1, **אורית יעקובסון** 3, **נועה כץ** 3
 1. מחוז דן-פ"ת, שירותי בריאות כללית
 2. בלינסון מרחב שד, שירותי בריאות כללית
 3. מכון מור, שירותי בריאות כללית

רקע: סרטן השד היא המחלה הממארת השכיחה ביותר בקרב נשים בישראל ובעולם המערבי. המדד הפרוגנוסטי החשוב ביותר לגילוי מוקדם הוא ממוגרפיה. בכל שנה מתבצעות כ- 30,000 ממוגרפיות במחוז דן-פ"ת של שירותי בריאות כללית. לכעשרה אחוזים מנשים אלו נמצא ממצא חשוד, המצריך המשך ברור.

רציונל להתערבות: משך המעגל האבחנתי נע בין חודשיים לחצי שנה. הנשים נאלצות להתמודד לבדן בסבך הבריורקרטי של תיאום תורים לבדיקות השונות, הגורם לעיכוב באבחנה ובטיפול, וכמובן משפיע על המצב הרגשי של האישה ושל משפחתה. הנהלת המחוז זיהתה צורך להקל על המטופלות ולבנות מודל טיפולי של שיתוף פעולה בין הקהילה לבית החולים לשיפור ולטיוב תהליכי העבודה במעגל האבחנתי ולקיצור משך הזמן עד לטיפול. **תהליך:** הקמת "מרחב שד", הכולל את קמפוס רבין, מחוז דן-פ"ת ומכון מור. המרחב מאפשר לכל אישה שהתגלה אצלה ממצא חשוד בממוגרפיה, להיכנס ל"מסוע" המוביל אותה בתחנות האבחון, כולל ביופסיה, עד לפגישה עם הרופא לסיכום האבחון והעברת "המקל" לרופא המנתח. במסגרת זאת נבנה תפקיד חדש של אחות מתאמת שד בקהילה. ייעודה הוא להוות כתובת אחת לאישה. התמיכה והליווי נעשים ברגישות ובמקצועיות לאורך כל שלבי האבחון. האחות המתאמת מקשרת בין המטפלים השונים במכוני ההדמיה, בקהילה ובקמפוס רבין ותורמת להעלאת רמת השירות במתן פתרון מקצועי ואמפאתי.

הערכת התהליך: מתחילת הפרויקט ב- 24/10/2013 עד סוף יולי 2014 עברו את התהליך 4,650 נשים, מתוכן 313 ביצעו סונאר, ו- 206 עברו ביופסיות. ל- 54 נשים נמצא ממצא חיובי. משך המעגל האבחנתי מביצוע הממוגרפיה, קוצר ל- 12 ימי עבודה בממוצע.

סיכום: אחות מתאמת שד בקהילה הוא תפקיד חדש

ההבדל בין התנגדות אמיתית להתנגדות נאמרת. מקורות החסמים של המטופל יכולים להיות מחשבות (פטאליזם- ממילא אמות, חוסר אונים, חוסר הבנה לגבי חשיבות הטיפול ועוד), רגשות (כעס, אשמה, בושה, פחד) והתנהגויות (התעלמות, הימנעות...). חסמים דומים יכולים להיות גם למטפלים.

- כלים לעירור הצורך האמיתי של המטופל להשקיע מאמץ לשיפור מצבו.

- דרכים לריכוך התנגדויות והגברת שיתוף הפעולה של האדם הסובל ממחלה כרונית ומשפחתו, תוך שימוש ב: "Feel" (אני מבין את החשש שלך), "Felt" (מטופלים רבים הרגישו כמוך) ו- "Foud" (ומה שהם גילו/הבינו זה...).

- חיזוק כישורי ההקשבה ושאלת השאלות, כדוגמת: מה אתה אומר על זה?, מה חשוב לך?, למה אתה מתכוון? ומה עוד?...

- לימוד טכניקות שיקוף, מודל WII-FM שמשמעותו מענה על השאלה What Is It For Me?. הכוונה היא לחפש את "המנוע הפנימי" של המטופל שיגביר את היענותו לטיפול.

- טכניקת הפסיכולוג והפרסה לטיפול בהתנגדות.

- כלים ליצירת מחויבות אצל המטופל לטיפול.

את הסדנה הנחתה **הגב' מרב תשובה, מנכ"ל מרכז טל**, יועצת ומנחה המתמחה בתקשורת אפקטיבית בעולם הרפואי. הסדנה כללה הרצאות, סימולציות ותרגילים מגוונים. כל מחזור כלל שני מפגשים. בכל סדנה השתתפו כ- 16 אחיות אחראיות מבתי החולים ומהקהילה, בתחום האונקולוגיה וההמטולוגיה.

כחלק מפרויקט רחב בנושא טיפול פומי, המתקיים באדיבותה של חברת "ינסן", הסדנה היוותה היבט נוסף של פרויקט זה, שהתנהל במספר מישורים במקביל: ניסוח והפקת דפי הדרכה למטופלים, ניסוח והפקת חוברת לאחיות וסדנה לשיפור היענות המטופלים לטיפול.

על סבל באמצעות סקלה בדומה לאופן בו אנו שואלים על כאב? האם יש לבני משפחה תפקיד בהתייחס לסבל של יקירם? כיצד להתייחס לסבל של אנשים שלא מסוגלים לדבר? איך אפשר להכיר את האדם ולטפל בסבלו במהלך עבודה אינטנסיבית באשפוזי יום? מה לגבי סבל של משפחות שמדווחות על פספוס כיוון שהם חשים שהיו צריכים לעשות משהו שלא נעשה? מה לגבי סבל של אנשי מקצוע?

הדלקת נרות חנוכה בסיום המפגש עם פרופ' אריק קאסל, הביעה באופן סמלי גם את האור הרוחני והרגשי שרבים מהמשתתפים חשו בעקבותיו.

סדנה בנושא: שיפור היענות לטיפול

לאחרונה התקיימו שני מחזורים של סדנה בנושא: שיפור היענות מטופלים לטיפול. באופן כללי, הסדנה עסקה בלימוד כלים פרקטיים המסייעים לתקשורת אפקטיבית מול המטופל, אשר הוכחו מחקרית כמשפרים תוצאות בהיענותו לטיפול.

הנושאים המרכזיים אשר עלו במפגשים:

- מיפוי ההתנגדויות העיקריות העולות מהמטופלים.
- מקורות החסמים להיענות לטיפול הכרוני - על

סדנה בנושא שיקום הבריאות המינית של אנשים שחלו בסרטן הערמונית במרכז הרפואי תל השומר

תמרה קושניר, אחות קרינה, מרכז רפואי שיבא ו**לנה קורץ**, אחות ויועצת בנושא מיניות, האגודה למלחמה בסרטן

בין התאריכים 15.1.15-18.12.14 התקיימה סדנה לשיקום הבריאות המינית של מטופלי סרטן הערמונית, במרכז הרפואי שיבא. הסדנה אורגנה על ידי תמרה קושניר, אחות קרינה ומרכזת נושא הטיפוליים בסרטן הערמונית והונחתה יחד עם לנה קורץ, אחות ויועצת מיניות של האגודה למלחמה בסרטן.

בסדנה, שארכה חמישה מפגשים בני שעה וחצי כסדנת המשך, השתתפו 12 מטופלים שחלו בסרטן הערמונית, המקבלים טיפולים מגוונים ונמצאים בשלבים שונים של טיפול.

הסדנה עסקה בהתמודדות עם השינוי בתפיסת הגבריות של המשתתפים בעקבות האבחנה והטיפוליים, וספציפית בשינויים בחייהם הזוגיים והמיניים.

שני מפגשים הוקדשו להקניית ידע אודות השפעת הקרינה והטיפול ההורמונלי על התפקוד המיני, תוך מתן דגש על תופעות הלוואי של הטיפולים באופן כללי ואלה הקשורות לתפקוד המיני בפרט. יש לציין שבמפגשים אלה השתתפו גם בנות הזוג של המטופלים.

שלושת המפגשים הנוספים עסקו ברגשות הקשורים בזוגיות ובמיניות. מפגשים אלה אפשרו למשתתפים לגעת ברגשות כגון: תסכול, אשמה, בושה ויגון סביב השינוי בתפקוד המיני ובתפיסת הערך העצמי.

נוכחותם המלאה של המשתתפים בכל המפגשים, תיקפה את הבעת שביעות רצונם מהסדנה במפגש הסיום. לדבריהם, מסגרת זו העניקה להם אפשרות להביע את רגשותיהם סביב השינויים הרבים שהתרחשו בעקבות המחלה, והיוותה אופן קשבת למצוקות איתן הם מתמודדים בחיי היומיום. תחושות ומצוקות אלה לא זכו להתייחסות מספקת במפגשים אחרים עם אנשי מקצוע. לדברי המשתתפים, הסדנה האירה על השינויים שחלו בבריאות המינית בעקבות סרטן הערמונית והטיפולים, ונתנה כלים להתמודדות עם שינויים אלו.

סדנה זו הייתה המשך לסדנאות שהתקיימו בעבר, במסגרת המרכז הרפואי שיבא ובשיתוף עם האגודה למלחמה בסרטן. לאור ההכרה בחשיבות הנושא, ולאור המשוב החיובי מחברי הקבוצה ושיתוף הפעולה הפורה של מנחי הקבוצה, בכוונתנו להמשיך ולקיים סדנאות כאלה גם בעתיד.

פורום אונקולוגי של צוות "מכבי שירותי בריאות" מחוז ירושלים והשפלה

חיה הרשקו, אחות אונקולוגית מחוזית ומומחית קלינית בטיפול תומך

במכבי מחוז השפלה וירושלים מתקיים פורום אונקולוגי משנת 2004. הרעיון להקים פורום כזה, נולד עם סיום תכנית הכשרה לאחיות בנושא אונקולוגיה, ולאחיות ועובדות סוציאליות בנושא פסיכו-אונקולוגיה. זאת במטרה לשמר ולעדכן את הידע של משתתפי ההשתלמויות, הנותנים מענה לאנשים שחלו בסרטן משלב האבחנה על רצף המחלה. שנה לאחר מכן, הפורום הורחב לכלל האחיות והעובדות הסוציאליות העוסקות בתחום במחוז ירושלים והשפלה. לפני כשנה הפורום הורחב עוד יותר. הצטרפו דיאטניות ומתאמות אישיות (מזכירות), על מנת לבנות תהליכי עבודה משותפים, להכיר את העמיתים העובדים אחד עם השני, להתעדכן בחידושים, להקנות ידע, וכן לאפשר ליווי ותמיכה לצוותים הרב מקצועיים.

מפגשי הפורום מתקיימים ארבע פעמים בשנה: פעמיים עבור פורום מורחב ופעמיים בשנה עבור אחיות בלבד.

בחודש ספטמבר 2014 התקיים פורום אונקולוגי, שהתמקד בעיקר בתחום סרטן הריאות. תכנית המפגש הייתה מובנית ותכניה כללו הנושאים הבאים: בראש ובראשונה הוצגה **יחידת מצפן**, שתפקידה לרכז את הפניות המטופלים מהקהילה ומבתי החולים אל גוף מפקח אחיד, לצורך הכוונת ההתערבויות המקצועיות ומניעת כפילויות. לאחר סיווג הפניות על פי סוג ההתערבות הנדרשת, הן מועברות ליחידה הייעודית. לאחר מכן ניתן דגש על **טיפול באדם שחלה בסרטן בתכנת המחשב "קליקס"**, כדי שניתן יהיה להעריך באופן אופטימלי את היקף ומורכבות ההתערבויות והטיפולים הסיעודיים במחוז. הדבר מתבצע באמצעות קודים מתאימים לאומדן ראשוני, אומדן תסמינים, התערבות והדרכה.

בהמשך קיבלו המשתתפים הדרכה בנוגע לזימון מטופלים לקבלת זמרה וארדיה, כולל תיעוד ההתערבות הסיעודית, הרצאה בנושא **סרטן ריאות**, כולל טיפולים חדשים לסרטן ריאות ומלנומה, כמו גם לטיפול בכאב אונקולוגי. הפיזיותרפיסטית התמקדה ב**פיזיותרפיה נשימתית** בקרב מטופלים שחלו בסרטן ואף הדגימה התערבויות מומלצות. אחות אונקולוגית מאחד הסניפים הציגה **מקרה מורכב** של מטופל שחלה בסרטן ריאה.

המפגש סוכם כפורה מאד, מרחיב דעת וחיוני ביותר, הן בהיבט המקצועי והן בהיבט החברתי.

תכנית הכשרה לאחיות בנושא 'החולה האונקולוגי והתפיסה הפליאטיבית בסיעוד בקהילה'

שירותי בריאות כללית, מחוז חיפה וגליל מערבי

במסגרת פעילויות הפיתוח המקצועי בסיעוד במחוז חיפה, נפתח השנה קורס בנושא:

"החולה האונקולוגי והתפיסה הפליאטיבית בסיעוד בקהילה", שמטרתו להקנות ידע אונקולוגי חדש, לחזק את מיומנות הטיפול בקהילה, ולהטמיע את הגישה הפליאטיבית השזורה בכל שלבי ההתערבות.

הקורס מנוהל ע"י **לימור שוורץ**, אחות אחראית הוספיס בית של היחידה להמשך טיפול ורכזת הסיעוד האונקולוגי, של שרותי בריאות כללית במחוז חיפה וגליל מערבי.

28 אחים ואחיות ממרפאות הקהילה (מרפאות ראשוניות, כפריות, עירוניות ומקצועיות), לוקחים חלק בתכנית המשתרעת על פני 10 ימי לימוד מלאים.

תכני הקורס כוללים הרצאות פרונטאליות, סדנאות, תרגילים כיתתיים, בנושאים כגון: עיבוד משברים והתמודדות עם בשורה קשה, מאפייני תהליכים ממאירים במערכות השונות (סרטן ריאות, גינקו-אונקולוגיה, ממאירויות במערכת העיכול, ממאירויות מערכת הדם, סרטן שד, ועוד), טיפולים כימיים, רדיולוגיים וכירורגיים, שימור ביציות וזרע לפני טיפולים, דגשים על תזונה של חולי סרטן, התמודדות עם כאב, גישה פליאטיבית, תמיכה במטפלים, תהליכי פרידה, חוק החולה הנוטה למות, החלמה מסרטן, חידושים בחקר הסרטן ועוד.

הקורס נחל הצלחה רבה. משתתפי הקורס הביעו את שביעות רצונם והודו על ההזדמנות שנתנה להם ללמוד במסגרת חשובה ומעניינת זו של רכישת ידע וכלים.

סיכמה: ד"ר כרמלה ליפסקר - רכזת מחוזית של פיתוח מקצועי בסיעוד

יום עיון לאנשי צוות בנושא סרטן השד במסגרת פעילויות קבוצת העניין של אחיות הקרינה

בתאריך 2.1.15 התקיים מפגש, במסגרת קבוצת עניין לאחיות קרינה. הנושא במפגש זה היה "סרטן השד - המחלה והטיפול" בדגש על הטיפול בקרינה. המפגש התקיים באגודה למלחמה בסרטן בחסות חברת רוש. המפגש היה פתוח לרנטגנאי טיפול, אחיות מתאמות סרטן השד וחברות העמותה, ואכן, על אף קיום המפגש ביום שישי, ההיענות היתה גבוהה ונכחו בו כ-50 משתתפים.

ההרצאות שניתנו הקיפו את הנושאים השונים הקשורים לטיפול בסרטן השד ולטיפול הקרינתי בו. ד"ר רינת ירושלמי ממרכז דוידוף בבית החולים בלינסון, דיברה על סרטן השד, כולל הטיפול, בדיקות וחידושים; ד"ר מירב בן דוד מהמרכז הרפואי ע"ש שיבא בתל השומר, התמקדה בטיפול הקרינתי בסרטן השד, בתופעות הלוואי המוקדמות והמאוחרות, כמו גם בחידושים; מר ג'ון פלדמן, פיזיקאי מיחידת הקרינה בבית החולים הדסה עין כרם בירושלים, התייחס להיבטים בתכנון קרינה לשד מנקודת המבט של הפיזיקאי; גב' גליה מוטיוביץ, רנטגנאית טיפול מבית החולים הדסה עין כרם, נתנה את נקודת המבט של רנטגנאי הטיפול במהלך מתן טיפול קרינתי לשד; ולבסוף, אילנית שהדי דרומי מהמרכז הרפואי ע"ש שיבא בתל השומר, התייחסה להיבטים סיעודיים בתהליך הטיפול במטופלת המקבלת קרינה.

כאמור, יום העיון הקיף את ההיבטים השונים הקשורים לטיפול בקרינה, והתקיים בחסות חברת רוש, שמריצה את פרויקט "צעיף למטופלת שמקבלת קרינה" כמעט בכל מכוני הקרינה בארץ. לסיכום, היה זה עוד אחד מאותם ימים של מפגש חברתי, אוכל טוב וגם למידה. תגובות המשתתפים היו חיוביות ביותר.

סיכמה: שרה גרדין, אחות אחראית ביחידת הקרינה, מכון דוידוף ומרכזת קבוצת העניין של אחיות קרינה.

